SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIV. (9)
No. Štev. 12.

"ESLOVENIA LIBRE"

BUENOS AIRES,
21. MARCA (MARZO) 1957

SEDEJEV LIK

Januarja meseca letos je minilo 51 let, odkar je bil postavljen za goriškega nadškofa dr. Frančišek Borgia Sedej. S tem se nam nudi priložnost, da spet obudimo med nami spomin na tega velikega slovenskega cerkvenega kneza.

Nadškof Sedej je bil škof-trpin. Komaj pičlo desetletje je mogel mirno delovati na Goriškem, kjer je takrat vse cvetelo v obetajoči krščansko socialni in prosvetni obnovi, ko mu je vojna z Italijo nasilno prekinila ploden trud in ga skupno s tisoči goriških rojakov prisilika v begunstvo, ki ga je prebil v Stični na Dolenjskem. Ko se je po koncu vojne vrnil v razdejano deželo, ki ni ječala samo zaradi ran, ki jih je zadejala vojna, ampak tudi zaradi krivic, ki so ji pretile s strani slovenstvu nenaklonjenih novih oblasti, ga je čakalo težko in trdo delo, pravi križev pot.

Treba je bilo deželi, da tako rečemo, na novo vdihniti dušo, kajti ne samo domačije in polja, ampak tudi družine in srca posameznikov so ostala opustošena in ožgana po dolgi moriji in po zmešnjavi, ki je sledila. Treba je bilo nanovo dvigniti zastavo pravih načel, vrniti jasnost duhovom, ki so jih begale vsakovrstne zmote in prav usmeriti mladino, ki ni poslušala nobene avtoritete več. Po načelni jasnosti in po energiji je Sedej zelo spominjal na Mahniča.

Bil je neuklonljiv v svojih odločbah. "Zadevo sem dolgo premišljeval, molil sem k sv. Duhu za razsvetljenje, nato sem se odločil," je odgovoril osebi, ki je prišla posredovat, da bi omilil nek svoj ukrep. Hribovska grčavost in globoka izobrazba skupaj z družabno brezhibnostjo, ki jo je prinesel z Dunaja, kjer je bil kaplan na dvoru, sta nudila delu milosti izvrsten material, ki se je izoblikoval v izredno krepek in konsistenten človeški lik.

Tudi njegovi zagrizeni nasprotniki, ki so mu mazali škofijski dvorec z žaljivimi napisi in ki so spletkarili na vse načine pri Vatikanu proti njemu, so se bali njegove moralne avtoritete in s tem dejansko priznavali veličino njegovega značaja.

Nekoč je prišel k njemu pokrajinski fašistični oblastnik in ga v pripravljenem govoru dolžil protidržavnega čutenja in netenja odpora proti zakoniti vladi. Z narejeno užaljenostjo in začudenjem je mešal ogorčenje in nesramno grožnjo. Skratka, hotel je dati nadškofu temeljit poduk. Sedej ga je nepremično stoje poslušal in ne da bi spregovoril besedo, čakal, da mu poide govorniška zaloga. Ko mu je ta kmalu pošla, je pozvonil in mirno velel prihitelemu služabniku: "Acompagna il signore alla porta! "Spremi gospoda do vrat". Ponižani visoki uradnik je baje potem kakor v nemoči vil roke rekoč: "Kaj hočete s Sedejem? Sedej je knez, je zarez knez".

Da je bil zares knez, so Goričani čutili, ko so se mu s spoštovanjem umikali s pločnika, kadar je šel z odločnim korakom, da mu je plapolal plašč v vetru, in je mirno gledal predse s prodornimi svetlimi očmi. Tako hodi močni mož, branilec pravic svojega ljudstva, trden iz notranjega skladja in iz zakoreninjenosti v Bogu.

Sedejev zgled je sijal po deželi in marsikdo ga je posnemal. Verjetno bi brez njega Goriška ne imela v dobi najhujšega narodnega preganjanja kljub vsej stiski in revščini peščice mož, duhovnikov in laikov, trdnih, čistih, nepodkupljivih, ki so deželi \držali hrbtenico pokoncu. Fašistična kričavost se je ob njihovem pričevanju zdela še bolj kričavost in poza še bolj poza. Ljudstvo pa je čutilo, da so moralne vrednote višje in krepkejše kot nasilje, bogastvo in zunanji uspeh. —r.

Eisenhower se je z ladjo odpeljal **na Bermude**, kjer se bo 21. t. m. sestal z brit. predsednikom **Macmillanom.** Na konferenci bosta proučila svetovni položaj in skušala znova koordinirati zunanjo politiko obeh držav, ki se je delno razšla ob izraelsko - anglofrancoskem napadu na Egipt. Glavni predmet razgovorov bodo Srednji Vzhod, Nemčija, odnosi do ZSSR in satelitov, rdeča Kitajska in gospodarski problemi zapadne Evrope.

POLJSKA ŠE VEDNO SATELIT

Pred nekaj meseci je ameriško zunanje ministrstvo objavilo poročilo, v katerem povzema Dullesovo izjavo pred ameriškim kongresom, da "se je Poljska otresla sovjetskega gospodstva" in de "je stopila na pot popolne osvoboditve izpod kremeljskega vodstva". Ta izjava, ki je prišla — kakor mnoge izjave amer. zunanjega ministrstva — prehitro, v velikih upih, ki jih je Washington stavil na nekatere spremembe v Varšavi. ki pa same po sebi še niso pomenil ničesar, povzroča sedaj hude dvome med ameriškimi senatorji in poslanci v pravilnost gledanja amer. zunanjega ministrstva na dogodke, ki se odigravajo za železno zaveso že ves čas po Stalinovi smrti. Na brutalnost Stalinove zunanje politike je bilo enostavno odgovarjati z enakim brutalnim "Ne!", v prefinjeni politični zvijačnosti novih oblastnikov Kremlja pa se Washington še vedno ni znašel in daleč zaostaja za tovrstno politično igro bodisi Londona in Pariza ali pa Bonna.

Proč od Moskve?

V oktobrski revoluciji na Poljskem so odleteli iz vlade vsi stalinistični elementi ter je prevzel vodstvo komunistične Poljske Wladyslaw Gomulka, ki ga je Stalin označil za titoista ter ga spravil v zapor. Od prihoda na oblast je Gomulka igral na karte, ki so dajale videz, da se otresa in da se je končno otresel odvisnosti od Moskve. Pred nekaj tedni je celo poslal gospodarsko delegacijo v Washington za gospodarsko pomoč. Kakor sleherni komunistični režim, tako se je hotel tudi Gomulkov rdeči režim okoristiti z ameriško naivnostjo in priti do tako potrebnih dolarjev, ker iz Moskve rubljev vedno premalo pošiljajo.

"Demokratizacija"

Doma je Gomulka iznenada odpravil strogo komunistično kontrolo nad javnim in zasebnim življenjem Poljakov, ko je začel mileje postopati s kmeti; vzpostavil je verouk v državne šole; izpustil na svobodo kardinala Štefana Wyszynskega, ki je bil dolga leta konfiniran; dovolil je svobodo govorjenja, tiska; dovolil je uvoz zapadnih knjig in končno "obljubil" demokratizacijo države. V varšavski parlament je prišlo z volitvami, "ki so bile svobodne, kolikor morejo biti svobodni državljani z revolverjem, nastavljenim na tilnik", kakor je ob priliki pisal vatikanski "Osservatore Romano", celo nekaj opozicionalnih poslancev, ki so s svojih sedežev smeli govoriti o programih svojih strank.

Povratek stalinistov

Toda ta "demokratizacija' 'je šla samo do tu in nič naprej. Poljski narod se je pomiril v velikih upih na svobodno bodočnost, ki jo je videl v daljavi. To je Gomulka hotel in dosegel. Medtem so se mirno vračali v vladno palačo v Varšavi stalinisti, ki so med revolucijo izginili s površja, tako, da je danes varšavska vlada na videz še vedno "demokratična" Gomulkova vlada, vodijo jo pa stalinisti po navodilih iz Moskve.

Sovjetske čete so ostale na Poljskem. Po pogodbi med ZSSR in Poljsko se sicer ti sovjetski oddelki smejo gibati samo v prostoru, določenem iz Varšave, toda pogodba je papir, ki je za Moskvo in za rdečo varšavsko vlado samo papir. V slučaju novega poskusa zrušitve komunističnega režima se bodo sovjetske čete zopet "svobodno" gibale po poljskem ozemlju.

V januarju je Gomulka javno objavil, da se mora Poljska vrniti v sovjetski tabor. V ZN je poljska delegacija glasovala z ZSSR proti USA "zaradi ameriške prevratniške delavnosti za železno zaveso." Prav tako v januarju se je varšavska vlada pridružila rdeči Kitajski v njenem napadu na USA in druge zapadne države, obtoživši jih, da hočejo podjarmiti Srednji vzhod.

Odločitev ni težka

Ameriški kongres sedaj stoji glede Poljske pred podobnim problemom, kakor je svojčas stal glede Titove Jugoslavije: ali naj ji gospodarsko pomaga, ker da je, kakor meni, ali je vsaj pred kratkim menilo amer. zunanje ministrstvo, Poljska osvobojena sovjetskega vpliva, ali pa naj ji to pomoč zadrži, ker je Gomulkov režim prav tako komunističen, kakor je bil tisti pred njim. Kakor je za zapadne opazovalce, ki imajo oči odprte, položaj glede Titove Jugoslavije kar tiče komunizma in odvisnosti od Moskve povsem jasen, tako je razviden tudi glede Poljske. Odločitev za te ni težka.

Smrtna nesreča filipinskega predsednika

V nedeljo, 17. marca, je bil v letalski nesreči na filipinskem otoku Cebu ubit filipinski predsednik Ramon Magsaysay. Letalo je treščilo v 1800 metrov visoko goro Bago na poletu v Manilo, kamor se je Magsaysay vračal s svojim spremstvom z volilnih govorov na otoku Cebu. Ubitih je bilo 25 potnikov in članov posadke. Nesrečo je preživel težko poškodovan samo dopisnik Philipines Heralda Nestor Mata.

Vodstvo filipinske republike je prevzel podpredsednik Carlos, P. Garcia, ki se je v času nesreče vračal z zasedanja SEATO v Avstraliji. Ubiti so bili tudi vrhovni šef filipinskega letalstva gral. Benito Ebuen, minister za vzgojo Hernandez, poslanec Lopez in bivši senator Cabili.

Ramon Magsaysay, znan v demokratskem svetu kot "junak filipinske zmage nad komunizmom", je 47 let star postal filipinski predsednik na prvih svobodnih volitvah na samostojnih filipinskih otokih. Po drugi svetovni vojni je USA otokom podelila neodvisnost v trenutku, ko se je v neprodirnih džunglah otočja bila borba med komunisti in protikomunisti, ki se je razplamtela med japonsko okupacijo. Protikomuniste je vodil Ramon Magsaysay. V svoji borbi si je postavil načelo "svobode in prijateljstva v Aziji" s pravico do samoodločitve in neodvisnosti vseh azijskih narodov. Na bandunški konferenci l. 1955 je napadel svetovni komunizem kot največjo nevarnost za Azijo.

Njegova politična kariera je bila kratka, toda hitra. Po porazu Japoncev, proti katerim se je v prvih vrstah udejstvoval v gverilski vojni, si je pridobil sedež v kongresu v Manili. Septembra 1950, ko je vladi grozil polom zaradi osredotočenega napada komunističnih gverilcev, politične korupcije in gospodarskega kaosa, je Magsaysay postal obrambni minister. Odstranil je tri generale, reorganizral vojsko in se pognal v borbo proti rdečim upornikom Huks. Uspelo mu je rdečo revolucijo zatreti, nakar je izvedel agrarno reformo, postavil veliko število šol, odpravil korupcijo na sodiščih in gospodarsko dvignil državo. L. 1955 je Filipine vključil v SEATO s svojim podpisom. Z USA in Avstralijo so Filipini pod njegovim vodstvom predstavljali eno najtrdnejših postojank proti komunizmu v jugovzhodni Aziji.

Novi predsednik republike Carlos P. Garcia je star 62 let. Po poklicu učitelj se je hitro povzpel v politični karieri in postal za 9 let guverner Bohola, nato poslanec ter l. 1941 senator. Po drugi svetovni vojni je bil filipinski predstavnik v Washingtonu in delegat pri ZN.

Filipine čaka sedaj nevarna doba političnih nemirov. Nove predsedniške volitve bodo v novembru ter je najmočnejši kandidat za to mesto senator Claro Recto, hud Magsaysayev nasprotnik in močno protiameriško razpoložen politik.

PONOVNA ZAOSTRITEV NA SRED. VZHODU

Po dolgotrajnih razgovorih med USA in Izraelom se je ameriškemu zunanjemu ministrstvu posrečilo zagovotoviti umik izraelskih čet iz Gaze in Akabe. Na izpraznjeno področje, so vkorakale čete ZN, zasedle mejo med Egiptom in Izraelom. Nasser je takoj poslal v Gazo svojo civilno upravo in imenoval guvernerja, kar pa zopet ni všeč Izraelu tako da je izraelski zunanji minister znova odletel v Washington na razgovore z Dullesom, ki se je pravkar vrnil z zasedanja SEATO v Avstraliji v USA. Napetost se je zaradi egipčanske civilne okupacije Gaze znova tako zaostrila, da je Egipt že obtožil Izrael, da bo samo on kriv, če pride do ponovnega spopada med obema državama. Izraelski predsednik Ben Gurion je v parlamentu izjavil, da si Izrael pridržuje pravico do akcije, "ki je ne bo naprej napovedal." Nasser pa je medtem tudi objavil, da izraelskim ladjam ne bo dovolil plovbe skozi sueški prekop niti ne po zalive Akabe, ker je Egipt še vedno v vojni z Izraelom. Iz ZSSR priha'ajo velike količine vojaškega materiala v Kairo skozi Dardanelsko ožino.

IZ TEDNA V TEDEN

V **Bostonu** je umrl 69 let star admiral **Richard E. Byrd**, svetovno znani raziskovalec severnega in južnega tečaja.

Kratko revolucijo kubanskih študentov proti diktatorskemu režimu **Batiste** so v nekaj urah zadušili. Rezultat je bil 40 mrtvih in nad 100 ranjenih. Batista je proglasil obsedno stanje in začel s krutim preganjanjem svojih nasprotnikov. Na Kubi je prebivalstvo, predvsem pa študentje, močno razpoloženo proti diktatorju Batisti, ki je z vojaškim udarom prevzel oblast marca 1952. Vodja študentovskih upornikov je **Fidel Castro**, ki se že več let skriva v bližini Havane.

Abesinski cesar Hajle Selasi je ameriškemu podpredsedniku **Nixonu** izjavil, da je Abesinija pripravljena dati USA na razpolago letalska in pomorska oporišča v zameno za ameriško gospodarsko pomoč. Glavno pomorsko oporišče bi bila **Massava**. Iz Abesinije je Nixon odpotoval v **Sudan**, kjer je doživel bučen sprejem. Prav tak sprejem so mu priredili tudi Italijani, ko je priletel v **Rim**.

ZSSR je napadla gibanje za gospodarsko enotnost Zapadne Evrope in pozvala na sklicanje vseevropske gospodarske konference, ki naj bi razpravljala o skupnem gospodarskem tržišču in o problemu atomske energije. ZSSR je obtožila zapadne sile, da s kovanjem skupnega zapadnoevropskega tržišča skusajo še poglobiti prepad med zapadom in vzhodom .

EOKA je na Cipru razširila letake, v katerih objavlja, da je pripravljena prenehati s terorjem proti britanskemu okupatorju, če Anglija izpusti na svobodo škofa **Makariosa.** V Londonu resno preučujejo možnost prevoza Makariosa v London za tozadevna pogajanja. Medtem so na Cipru Angleži obesili 19 letnega **Palikaridesa**, ker so pri njem našli revolver. **Grški delegat pri ZN** je obtožil Anglijo "brutalnega umora". Grška vlada je v Londonu vložila oster protest in objavlja, da bo postopala v odnosih z Anglijo z enakimi sredstvi, kakor to dela Anglija z grškim prebivalstvom na Cipru.

INDIJCI SO VOLILI

14. marca so se uradno končale volitve poslancev v zvezni dom Indije in posamezne parlamente 14 držav, ki sestavljajo današnjo Indijo. Volitve so se pričele že 25. februarja , rezultati pa bodo znani šele koncem marca ali sredi aprila.

Pri teh volitvah bi po uradnih statistikah moralo voliti 193 milijonov državljanov, kar je skoraj polovica prebivalstva, volilo pa jih je, kakor cenijo doslej, nekako 51%, kar je še vedno okrog 98 milijonov. Za volitve so stavili na razpolago 200.000 volilnih lokalov in 2.400.000 skrinjic, ki niso iz lesa ,ampak iz jekla, ker se je pokazalo, da les ni odgovarjal klimatičnim razmeram. Vsak volilec je moral oddati eno glasovnico za kandidata za zvezni dom v zeleno skrinjico, eno pa za deželnega poslanca v rjavo skrinjico. Strankam so v svrho lažjega spoznavanja dali posebne znake, tako n. pr. par volov, slona, vzhajajoče sonce, svetilko na olje, petelina, itd., upoštevajoč, da je večina volilcev nepismenih.

Medtem ko so kandidate za deželne parlamente lahko postavile vse stranke, so za zvezni dom smele imenovati svoje kandidate samo naslednje štiri stranke: kongresna stranka, ki jo vodi Nehru, socialistična ljudska stranka, komunistična in vseindijska stranka (radikalno desničarska). V celoti so izvolili Indijci 494 poslancev za zvezni dom ter 2906 poslancev za 14 poedinih parlamentov. Voliti pa še niso mogli v posameznih okrožjih dežel Himahal Pradeš in Uttar Pradeš, kjer volilne komisije niso mogle priti do prebivalcev zaradi velikih snežnih zametov, ki ne dopuščajo prehodov. Tam bodo volili šele maja enkrat, ko sneg toliko skopni, da bo možen prehod. Prav tako tudi niso volili v severno-vzhodnem področju države Assam, kjer okrog 800.000 domačinov živi še praživljenje džungle in je področje takorekoč še neraziskana zemlja.

Volitve so državo veljale 90 milijonov rupij — okrog 7 mil. funtov šterlingov ali 19 mil. dolarjev. Kot računajo, bo v zveznem domu imela večino kongresna stranka, medtem ko bo v deželnih borba precej napeta, ker so se levičarske stranke združile proti Nehrujevi vodeči stranki.

HONROSE A BROWN EN EL CENTENARIO DE SU MUERTE

El viernes pasado en toda la República honróse la memoria del almirante Guillermo Brown, creador de la fuerza de mar argentina en ocasión del centenario de su muerte.

A las 11 se ofició en la Catedral metropolitana un solemne tedéum, al que asistieron el presidente provisional general Pedro Eugenio Aramburu, ministros del Poder Ejecutivo y de la Corte Suprema, autoridades civiles y militares y los miembros de la delegación irlandesa que llegó invitada por el gobierno para asistir a la conmemoración.

Seguidamente los mismos asistentes concurrieron al desfile militar organizado por los ministerios de Ejercito, de Marina y de Aeronáutica.

Por una disposición del obispado de Buenos Aires en las iglesias y oratorios de la Arquidiócesis de Buenos Aires se repicaron las campanas a las 12 del mismo día.

Los actos recordatorios del prócer se efectuaron también en todas las capitales de las provincias y en otras ciudades del interior.

SPOMINSKE SLAVNOSTI OB STOLETNICI BROWNOVE SMRTI

Prejšnji petek so se po vsej republiki z raznimi slavnostmi spominjali stoletnice smrti admirala Viljema Browna, ustanovitelja argentinske vojne mornarice.

Ob enajsti uri tega dne je bil v buenosaireški katedrali slovesen Te Deum, kateremu je prisostvoval začasni predsednik republike general Pedro Eugenio Aramburu, ministri zvezne vlade in Vrhovnega sodišča, predstavniki civilnih in vojaških oblasti ter člani irske delegacije, ki je prišla na te slavnosti v Argentino na povabilo argentinske vlade. Po končani zahvalni službi božji so se vsi podali pred spomenik admiralu Brownu, kjer je bila velika vojaška parada vseh vrst argentinskih oboroženih sil.

Po odredbi buenosaireške nadškofije so ob dvanajsti uri v spomin admirala Browna zvonili tudi z vsemi zvonovi po buenosaireških cerkvah in kapelah.

Spominske slavnosti za admirala Browna ob stoletnici njegove smrti so bile tudi v vseh provincijskih prestolnicah, kakor tudi v ostalih mestih v notranjosti republike.

Po najnovejših poročilih britanske obveščevalne službe ima ZSSR 475 podmornic ter jih izdeluje letno 60 do 76. Sovjetsko vojno brodovje vključuje tudi 36 križark, ki da so moderneje opremljene, kakor katerakoli britanska vojna ladja.

Po treh japonskih protestih zaradi nameravanih britanskih atomskih poskusov na tihomorskem otočju Christmas sta se v Angliji sami pričeli zavzemati tisk in javno mnenje za to, da bi poskuse odpravili, ker da predstavljajo preveliko nevarnost za človeštvo.

Kaj pravi Janezek?

Pred časom je prišla na obisk k svojcem, katerih ni videla 51 let, neka gospa iz Severne Amerike, Slovenka po rodu in čutenju. Slovenka, ki je kljub dolgoletnemu bivanju v tujem svetu ohranila slovensko govorico. Prišla je k sorodnikom in obstali so drug drugega gledajoč, ker se niso mogli več pomeniti v slovenščini. Bili so, bi lahko rekli, kakor mutci, rešujoči se s posameznimi znaki in gestami. Srečanje po 51 letih, ki je utonilo v molku.

Res je pol stoletja že kar lepa doba za človeško življenje; vsaj dva rodova že lahko ta čas zrasteta in stari oče in mati kraljujeta nad lastnimi sinovi in hčerami pa vsemi vnuki in vnukinjami. Kraljujeta le tedaj, če morejo vsi njune ukaze in nasvete razumeti. Tako pa se lahko zgodi, da stari oče sinu naroči, kar naj bi naredil najstarejši vnuk. Starega očeta beseda je tako že v drugem rodu neznana, njegov odnos do vnukov je skaljen in nikdar jim ne bo mogel tako lepo govoriti, kakor samo stari očetje znajo kramljati s krvjo svoje lastne krvi.

Na takšne misli prihajajo dandanes premnogi, ko se spet začne na južni polobli šola Da se razumemo: nihče ne bo zahteval, da bi otroci samo slovensko znali in samo v slovensko šolo hodili; nasprotno — čim več naj hodijo v šolo; naj se uče, kar največ morejo; naj si naberejo znanja, kolikor ga morejo strpati vase — a pri vsem tem ne bi smeli pozabiti, da je oče Slovenec in mati prav tako, pa posebej še stari starši, ako jih imajo še žive med seboj. Na starših najprej, pa na stricih in tetah leži težko in odgovorno breme priganjanja k učenju in znanju slovenščine in nje uporabe v družinskem življenju. Prenekateri bo rekel, da je dosti lažje naročiti vse, kar je treba prinesti iz trgovine ali mlekarne, trga ali mesarije, v jeziku dežele, v kateri živimo. A ni nujno, da bi moral takšno naziranje zastopati in zagovarjati, kajti za vsako besedo, rabljeno v drugem jeziku, imamo tudi slovensko. Morda je bolj težka, morda se ne prilega tako dobro, je pa naša. In to bi morali vsi starši upoštevati, kadar otroke pošiljajo kupovat v trgovine, zraven pa se zavedati, da šola sama itak že dovolj stori v nasprotni smeri in nikjer ni zapisano, da bi jo morala domača vzgoja pri tem podpirati.

Iste misli: Starši, glejte, da bodo vaši otroci lepo slovensko govorili; glejte, da bodo znali slovenske pesmi prav zapeti; glejte, da jim bo naša govorica tisti bogati spoznavalni znak, s katerim bodo po vsem svetu našli brate in sestre ene krvi — iste misli prevevajo tudi našega Prevzvišenega, ki ob nobenem nagovoru ne opusti prilike, da ne bi še posebej poudaril, kako skrbno moramo čuvati naš materni jezik v naših domovih. In če Prevzvišeni danes bolj kot kdaj koli poudarja ljubezen do rodne govorice, potem ne dela tega samo iz svoje globoke narodne pripadnosti in zavesti, ampak predvsem iz osnov bogatih izkušenj, ki si jih je v teku zadnjih desetih let kot škof-misijonar med slovensko družino po svetu nabral.

Tako kot je njega zabolelo sleherno srečanje s sinovi in hčerami slovenskih staršev, ki ga niso mogli več razumeti, tako že danes obliva žalost premnoge stare starše med nami; tako že danes — na žalost — ta ali oni med starši ne najde odgovora vprašanju, zakaj njegovi otroci ne znajo več slovensko. Pa je odgovor tako preprost: ker se je v kritičnih letih premalo pobrigal, da bi otroci vzljubili materino govorico.

Več kot deset let smo sedaj že zdoma. Premnogi so si ustvarili boljše življenjske pogoje, kot so si mislili, premnogim je tujina že postala drugi, dokončni dom. Pri teh morda ni več živa želja, da bi otroci govorili slovensko, saj bodo itak ostali "zunaj". A nekega dne bodo današnji očetje stari očetje in prihajali bodo vnučki Janezki s svojimi pogledi in vprašanji, pri katerih bo stari oče samo pritajeno spraševal: Kaj pravi Janezek? — in nihče več mu morda ne bo mogel ali pa hotel odgovoriti.

PETI SOCIALNI DAN V ARGENTINI

Bil je v nedeljo 17. marca dopoldne v župnijski dvorani v Ciudadeli. Vabilu Stalnega odbora za socialne dneve se je odzvalo veliko rojakov, ki so dvorano popolnoma napolnili.

Škofova maša in pridiga

Socialni dan se je zacel s sv. mašo. Imel jo je škof g. dr. Gregorij Rožman, med njo je pa bilo ljudsko petje. Po evangeliju je imel škof tudi globoko zasnovan govor.

Začel ga je z besedami, ki jih je izrekel kardinal dr. Stepinac dvema predstavnikoma nemške katoliške mladine, katerima se je posrečilo prebiti obroč Titove policije, ki neprestano straži Stepinca in ne pušča nikogar k njemu. Ta dva nemška kat. mladinca sta mu prinesla lepo darilo nemške kat. mladine za deseto obletnico njegove obsodbe. Prosila sta ga, naj jima kaj pove za nemško kat. mladino. Kardinal Stepinac jima je tedaj dejal: Narodi so sedaj za Kristusa pripravljeni. Vsi sistemi so odpovedli: liberalizem, nacizem fašizem, socializem in komunizem. Ostal je Kristus. Nov začetek nam je dan".

Na teh besedah kardinala Stepinca predstavnikoma nemške kat. mladine je tudi škof dr. Gregorij Rožman gradil naprej svoja izvajanja. Pravi, da se duša lažje odpira resnici, ko se podre stavba zmotne filozofije! Tak je zlasti položaj sedaj. Ni več kaj, na kar bi bilo mogoče kaj trdnega postaviti. Komunizem se širi naprej in pušča za sabo globoko razočaranje. Bog je ustvaril človeka svobodnega, je ustvaril človeka kot osebo. Kdor napada to človekovo svobodo, napada Boga samega. Bog zato dopušča, da človek tudi greši in da ga lastni grehi tepejo ter kaznujejo. Prav tako tudi narode. Tako Bog tudi narode, ki so padli pod komunistično nasilje, pripravlja za Kristusa. Študij krščanstva in socialnih vprašanj v zvezi z njim, je prav tako začetek novega življenja. Kajti človek uživa pravo in resnično svobodo ter vse pravice samo tedaj, če se čisto opredeli za božjo postavo. Rešitev za vsa socialna vprašanja so obsežena v nauku kat. Cerkve. Tudi Slovenci, čeprav kot majhen narod v velikem svetu dosti ne pomenijo, morajo doprinesti svoj delež za ustvaritev boljše družbe v svetu. Zato vse naproša naj nadaljujejo s študijem socialnih vprašanj ob nepreste-nem poglabljanju v Kristusov nauk. Naj bo čim več socialnih krožkov.

Svoje globoke misli je škof nato navezal na nedeljski evangelij na spremembo Gospodovo na gori Tabor. Tam se je Zveličar svojim učencem pokazal v vsem svojem sijaju, v vsej svoji lepoti. Prav tako kot tedaj, bo Zveličar pomagal, da se bo tudi naše življenje spremenilo in da bo postalo boljše.

Jubilejno zborovanje

Po maši je bil kratek odmor, nato je pa stopil na oder predsednik Stalnega odbora za socialne dneve g. Janez Majeršič. Pozdravil je zbrane rojake, zlasti škofa dr. Rožmana, kateremu se je tudi zahvalil za opravljeno sv. daritev in za globoke duhovne misli. V zgoščenih besedah je podal nato pregled dosedanjih štirih socialnih dni. Prvi je bil posvečen prikazu razvoja krščanskega soc. nauka in kat. obnove med Slovenci, drugi je obravnaval vprašanje gospodarske osamosvojitve slov. rojakov, tretji vprašanje narodnega zdravja, četrti pa je bil posvečen slovenskim družinam. Končno se je zahvalil g. dr. Ivanu Ahčinu za njegovo veliko delo v pripravah soc. dni ter zlasti za njegovo Sociologijo.

V predsedstvo zborovanja so bili zatem izvoljeni: predsednik g. Pavle Masič, podpredsednika gdč. Jožica Leskovic in g. Aleksander Majhen, tajnika pa gg. Maks Jesih in Jože Šeme.

Na sporedu letošnjega socialnega dneva so bili nasledji referati: "Podjetnost in morala", "Krščansko pojmovanje dela" in "Človeški odnosi v modernem podjetju".

O "podjetnosti in morali" je imel referat dekan teol. fak. g. prof. dr. Ignacij Lenček. V svojem lepo sestavljenem predavanju je naglašal, da gospodarstvo, čeprav ima svoje lastne zakone, ni izvzeto iz območja božjih postav. Moralna načela morajo prevevati tu vso gospodarsko dejavnost, kajti gospodarstvo brez morale vodi v najhujši gospodarski liberalizem. Gospodarska podjetnost je po svojih funkcijah tako vzvišena, da je tudi služba Bogu.

G. Avgust Horvat je imel naslednje predavanje: "Krščansko pojmovanje dela" V pregledno sestavljeno predavanje je strnil veliko lepih misli ter poudarjal zlasti dejstvo, da je delo življenska dolžnost. Prav tako kot ročno delo, je potrebno intelektualno delo. Predavatelj je z raznih strani prikazal pravo krščansko pojmovanje dela.

Po njegovem referatu je sledil kratek odmor.

V nadaljevanju zborovanja je predsedujoči g. Pavle Masič prebral pozdravni pismi, ki sta jih poslala gg. dr. Ivan Ahčin in Miloš Stare. G. prof. dr. Ahčin se je zborovalcem opravičil, da ga nedeljsko cerkveno opravilo zadržuje, da se ne more osebno udeležiti jubilejnega zborovanja, kateremu pa želi vsestranski uspeh. G. Miloš Stare pa v pismu pravi, da se zaradi bolezni ne more odzvati vabilu in udeležiti socialnega dne. Zborovanju sporoča svojo željo, da bi tudi letošnji socialni dan čim lepše uspel in prinesel koristnih sadov ne samo slovenski izseljenski skupini, ampak vsem Slovencem. V svoji prošnji pa udeležence socialnega zborovanja poziva naj pri tem lepem in vzvišenem delu vztrajajo. Naj ne bo nobena ovira večja kot je idealizem in vztrajnost tistih, ki prirejajo vsako leto te socialne dneve in naj store vse, da bodo socialni dnevi vsako leto mogočnejši in uspešnejši in da bodo zajeli vedno večji krog slov. izseljencev.

Svoje pismo socialnemu dnevu g. Miloš Stare zaključuje z ugotovitvijo: "Prepričan sem, da bo moral nepristranski zgodovinar, ko bo ocenjeval delo in delavnost slovenskih izseljencev v Argentini, ravno socialnim dnevom, katere prirejate na pobudo Družabne pravde, dati eno najbolj častnih mest."

Predsedujoči je na to predložil v odobritev zborovalcem odpošiljatev pozdravnih pisem predsedniku NO za Slovenijo g. dr. Mihu Kreku in vsem slov. protikomunističnim izseljenskim listom in revijam. Škofu dr. Rožmanu, ki je bil pri zborovanju navzoč, pa znova izreče prisrčne pozdrave, kar so storili tudi vsi navzoči s ploskanjem.

Zadnji govornik je bil zatem g. dr. Julij Savelli. Imel je referat: "Človeški odnosi v modernem podjetju". Predavatelj je svoja izvajanja navezal na dve osnovni krščanski zapovedi: Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe in Česar ne želiš, da bi drugi tebi storil, tudi ti ne stori drugim. Z naslonom na te zapovedi je nato prikazal pravično ureditev dela in odnosov med delavstvom in podjetniki.

Po njegovem referatu so bile prebrane in sprejete resolucije petega soc. dne. Pri slučajnostih je tajnik Stalnega odbora za soc. dneve g. Rudolf Smersu predlagal zborovalcem sprejetje sklepa, naj Stalni odbor za socialne dneve tudi skrbno pazi, da se bodo resolucije socialnih dni tudi dejansko izvajale. To je važno zlasti glede sklepa II. socialnega dne glede gospodarske osamosvojitve, ker ponekod ta sklep ni bil izveden tako, kot zahteva krščanski nauk.

Razstava akad. slikarja Kramolca v Kanadi

V Svobodni Sloveniji smo nedavno poročali o razstavi slovenskega akad. slikarja Božidarja M. Kramolca, ki živi v Torontu v Kanadi in ki jo je priredil skupno s kanadskim slikarjem Juliusom Griffithom v Uppen Canada College. Razstava, za katero je g. Kramolc v glavnem odbral svoje monotipije, je bila odprta od 25. januarja do 7. februarja ter je bila pod pokroviteljstvom Canadian Society of Graphic Art.

S samostojno razstavo svojih umetnin pa se je naš rojak g. Božidar Kramolc predstavil kanadski javnosti dne 16. februarja v galeriji Picture Loan Society v Torontu. Zanjo je pripravil izbor svojih olj, ki so nastala v letih 1954 do 1957. Prvotno je bilo določeno, da bo razstava odprta do 1. marca. Zaradi velikega zanimanja zanjo so jo pa podaljšali do 7. marca.

Razstavo je obiskalo lepo število ljubiteljev umetnosti. Prišli so tudi Slovenci. Bilo jih je vsaj 40, ki so rojaku čestitali nad uspehom, ki ga je dosegel s to razstavo. Kramolčeve umetnine so namreč vzbudile močno pozornost ter je umetnik več svojih del prodal.

O razstavi so bila objavljena tudi strokovna poročila v kanadskih listih. Tako je univerzitetna revija "The Varsi-

(Nadaljevanje na 4. strani)

ARGENTINA

V zvezi z zadnjimi dogodki v vojni mornarici, ki so imeli za posledico kaznovanje z zaporno kaznijo 30 dni kontraadmirala Arturja Riala zaradi objave pisem, ki jih je pisal predsedniku generalu Aramburuju in v zvezi s tem Rialovo ostavko na polozaj drž. podtajnika v mornariškem ministrstvu, so posamezne politične stranke objavile svoja stališče do teh dogodkov. Izjave vseh političnih strank se strinjajo v tem, da mora med oboroženimi silami vladati popolna sloga in edinost. Samo tako bo vlada lahko izvedla svoje načrte za demokratizacijo dežele. Zavzemajo se tudi za stabilnost vlade.

Krščansko-demokratska stranka v svoji izjavi ugotavlja neiskrenost gotovih političnih krogov v odnosih do vlade. Revolucionarni vladi so se pridružili samo zato, da bi se polastili oblasti. V začetku so to delali skrajno desničarski elementi, v zadnjem času pa razni demoliberalci in levičarji. Temu trenju med političnimi skupinami se je pridružil še antagonizem med posameznimi vrstami oboroženih sil. Poleg vsega tega so se pojavili tudi elementi, ki jim ni za demokratizacijo javnega življenja in so mnenja, da naj sedanje stanje kar ostane. Spričo takega položaja vodstvo krščansko demokratske stranke stranke ugotavlja, da ljudstvo ne verjame več v preteklost, nima pa na drugi strani tudi jasnih pogledov v bodočnost. Izhod iz tega položaja je samo popolna izvedba vladnega političnega programa ter resnična nepristranost vlade in enako postopanje z vsemi ter izvedba poštenih volitev. Sleherna osebna sprememba v vodstvu republike bi pa predstavljala samo začetek brezmejnih nesreč.

S sedanjim notranjepolitičnim položajem v Argentini so se bavili tudi govorniki radikalne stranke na zadnjem zborovanju v Bs. As. Priredile so ga vse tiste radikalne skupine, ki so proti dr. Frondiziju in njegovi predsedniški kandidaturi. Odklanjajo ga tuki kot šefa stranke. Zlasti dr. Balbin je naglašal, da mora biti ljudstvo, vojska, mornarica in letalstvo eno s predsednikom.

Argentina ima naslednje nove nadškofe odn. škofe. Nadškof v Bahia Blanca jo postal tam. škof Msgr. Germiniano Esorto, v Tucumanu pa prav tako dosed. škof Msgr. Juan Carlos Aramburu. Za škofe v 12 novih škofijah so pa bili imenovani: San Isidro — kanonik Antonio M. Aguirre; Moron — R. P. Raspanti; Lomas de Zamora — presbiter Filemon Castellano; Mar del Plata — Msgr. Enrique Rau; Nueve de Julio — Msgr. Agustin Herrera; Santa Rosa de Toay: presbiter Jorge Mayer; Gualeguaychu — Msgr. Jorge R. Chalup; Posadas — R. P. Jorge Kemerer; Villa Maria — R. P. Alberto Deane in Comodoro Rivadavia — R. P. Carlos M. Perez.

Za novega ministra za trgovino in industrijoje imenovan vseuč. prof. dr. Julio Cesar Cueto Rúa.

V **ponedeljek** je vso javnost presenetila novica, da se je iz zaporov v Rio Gallegos posrečilo pobegniti šestim prvakom prejšnjega režima. To so Jorge Antonio, ki si je kot finančnik pod Peronom napravil bajno bogatstvo, Guillermo Patricio Kelly, šef znane skrajno nac. Alianze Libertadora Nacionalista, Hector J. Campora, biv. predsednik parlamenta, John William Cook, prvak biv. peronistične stranke v Bs. As. in Jose Gregorio Espejo, biv. gen. tajnik Glavne konfed. dela in Pedro J. Andres Gomes, biv. poslanec in vodja gremija petrolejskih delavcev. Pobeg je bil skrbno pripravljen. Izveden je bil s pomočjo enega od poveljnikov jetniških stražnikov Ocampa, Čilenca po rodu. Ubežnikom se je posrečilo priti v Čile, ki so od tega mesta oddaljene kakih 70 km. V Čilu je bila prav tako organizacija v zvezi z njihovim prihodom in so lahko takoj nadaljevali pot na konjih v 180 km oddaljeno mesto Punta Arenas, kjer so zaprosili za politični azil. Argentinske oblasti so uvedle najstrožjo preizkavo. Zaprli so vse jetniške stražnike in na njihovo mesto postavili orožnike. Za pobeg navedenih prvakov prejšnjega režima, ki so v zaporu čakali na proces, so morale biti široke priprave tudi izven zapora, ker je drugače nemogoče, da bi mogli ponoči priti na čilsko stran na tem področju, ki je silno težko prehodno, tri prehodna mesta so pa vedno močno zastražena. Argent. vlada je že od čilske zahtevala naj pobegle funkcionarje prejšnjega režima spravi v preventivni zapor, ker bo od nje tudi formalno zahtevala njihovo izročitev ne kot političnih, ampak čisto navadnih zločincev.

V INDONEZIJI VRE

Indonezijo, ki je šele leta 1950 dosegla svojo neodvisnost, sestavljajo naslednji otoki: Java — 130.000 kv. km., 60 milijonov ljudi, Borneo 630.000 in 5 milijonov, Sumatra — 440.000 in 12 milijonov, Celebes 180.000 in 6 milijonov. prebivalcev. Iz gornjih številk je razvidno, da ima Java kot najmanjši otok skoraj trikrat več prebivalcev kot ostali skupaj, pa manj kot deset odstotkov celotne površine Indonezije. Povedo pa te številke tudi, da se iz Jave lahko vali neprestano ogromna množica na druge otoke, ker na njej ni več prostora, in tako skuša kolonizirati druge otoke. Nizozemskemu kolonializmu je tako sledil javanski, katerega prvotni prebivalci ostalih otokov odklanjajo iz enostavnega stališča: glavne pridelke za izvoz pridobivajo na otokih izven Jave in je tako n. pr. Sumatra udeležena pri celotnem izvozu z dvema tretjinama. Nasprotno pa vlada, ki sedi v Djakarti na Javi, iz izvoza pridobljenih deviz ne uporablja za uvoz dobrin na druge otoke, ampak pri tem favorizira samo Javo, ki je v zadnjih letih dosegla največji tehnični napredek. Poleg tega se je tudi vsa politična oblast koncentrirala samo na Javi in za vzdrževanje lastnega otoka naložila drugim otokom krepke davke.

Tem materialnim razlogom nasprotstva obrobnih otokov napram Javi pa so se pridružili še drugi; tako se nejavanci pritožujejo nad korupcijo in birokratizmom Javancev. Dosedanja vlada, ki je izšla iz prvih parlamentarnih volitev leta 1955, je bila sestavljena iz predstavnikov več strank. Tako so v njej igrali vodilno vlogo nacionalisti pod vodstvom Sastroamidjoja in pravoverna mohamedanska stranka Nahdatul Ulama, katerih glavnina pristašev živi na Javi. Tretja stranka, ki je bila v vladi zastopana, je mohamedanska Masjumi, ki je edina stranka, v katere programu so tudi zahteve o upoštevanju drugih otokov. Poleg teh vodilnih strank je pa še cela vrsta manjših; osnovna aktivnost vseh pa je zadnje čase bila posvečena naporom ustanovitve takšne skupne stranke, ki naj bi povezala večino indonezijskega prebivalstva pod skupnim programom.

Tem pripravam za skupni nastop, v katerem naj bi sodelovali tudi komunisti, se je začela upirati vojska. Že pred časom, ko se je predsednik republike in narodni heroj Soekarno vrnil z obiska v ZSSR, je izjavil, da bo poskušal ustanoviti eno samo, vsem odgovarjajočo stranko, v kateri naj bi primerno mesto pripadlo tudi komunistom. To preveliko bratenje z levičarji pa je končno pognalo mero patrpežljivosti pri vojski do vrha in pričeli so se upori po posameznih otokih.

Že leta 1952 je hotela skupina oficirjev prevzeti oblast, pa je tedaj predsednik Soekarno z lastnim vplivom preprečil revolucionarni razvoj dogodkov. Sredi 1955 je skupina oficirjev odrekla pokorščino tedanjemu obrambnemu ministru in šele padec vlade ter sprememba merodajnih oseb je vročekrvne vojake pomirila. Avgusta 1956 se je indonezijski zun. min. Abdulgani podajal na sueško konferenco v London, pa ga je vojaški poveljnik Zahodne Jave dal enostavno zapreti, češ da je bil zapleten v neko podkupovalno afero. Spet je moral posredovati Soekarno, da je minister končno lahko odpotoval.

Taka drobna navzkrižja so samo nakazovala, da ni pravega odnosa med zvezno vlado, ki naj bi bila po vojaškem mnenju preveč levičarsko usmerjena, in med vojaki samimi. Decembra lani se je končno uprla skupina oficirjev v Osrednji Sumatri pod vodstvom polkovnika Simbolona in zahtevala odstop vlade ter ponovno sprejetje v vlado pravkar odstopivšega podpredsednika dr. Hatte, katerega strogo antikomunistično stališče in zahodno demokratska usmerjenost sta bili vojakom po godu. Simbolon je tudi zahteval decentralizacijo in odpravo številnih davkov. V svoji borbi pa je ostal za hip osamljen in je propadel. Sprožil pa je tako prvi kamen odpora, kajti njemu so doslej sledili že upori v Severni Sumatri, na Celebesu — Vzhodna Indonezija, na Molukih in Sunda otokih in Južni Sumatri ter Zah. Javi. Vsi so postavili iste zahteve: vlada mora iti, ne sme priti do sodelovanja s komunisti in jim tudi ne dati mest v javni upravi, izvesti je treba decentralizacijo in pričeti z reševanjem gospodarskega položaja dežele. Vsi so tudi zahtevali, da mora novi predsednik vlade biti dr. Hatta, proti kateremu so sedaj komunisti s pomočjo rdeče Kitajske pričeli načrtno gonjo.

Vlada je pretekli teden odstopila in predsednik Soekarno je v smislu ustavnih določil postal absoluten gospodar diktator nad vso Indonezijo. Kakor je sam izjavil, misli sestaviti prihodnjo vlado iz samih strokovnjakov. Pri sestavi pa mu bodo pomagali tudi vsi vojaški poveljniki vseh področij, tako uporniški kakor prejšnji vladi zvesti; Indonezijci namreč mislijo, da bo le tako v sodelovanju med Soekarnom in vojaškimi predstavniki prišlo do rešitve vseh problemov.

Novice iz Slovenije

O smrti in pogrebu arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani smo dobili še naslednje nove podatke.

Spominski članek v Slov. Poročevalcu mu je napisal neki hp. V njem za Plečnika pravi, da je bil "veliki slovenski lirični arhitekt in pesnik materiala". Zaključuje ga z ugotovitvijo, da je Plečnik znal "s čudovito mojstrsko roko in genialno idejo povezovati staro z novim, klasiko s sodobnostjo, trd marmor z železom in lesom, vsečlovenčansko univerzalnost s pristnimi domačimi elementi. Članstvo v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, častni doktorat ljubljanske univerze in Prešernova nagrada so mu bili samo eden izmed zunanjih izrazov splošne globoke zahvale". Čeprav je članek pisan toplo, je vendar iz njega razvidno, da je napisan človeku, ki idejno ni spadal v okolje sedanjega političnega in kulturnega režima doma. To potrjuje skopost prostora, ki mu ga je ta list, ki se predstavlja za največji sedanji slovenski dnevnik, odkazal. Saj je za slehernega partizanskega "heroja" odmerjenega več prostora, kakor ga je pa dobil pok. Plečnik. Saj mu niso dali niti ene cele kolone s sliko.

Poročali smo že tudi o Plečnikovem pogrebu. Vsa poročila se trinjajo v tem, da je bil veličasten. Vsi ljudje so ob njegovi smrti instinktivno občutili, da je umrl velik slovenski mož in so se zato pogreba udeležili v izredno velikem številu. Svobodna Slovenija je poročala, da sta Plečnika spremljala na njegovi zadnji poti oba slovenska škofa. Slov. Poročevalec pa o tem sredi Ljubljane ne ve ničesar povedati. Oba škofa enostavno zamolči in tudi ne pove, da je škof Vovk na grobu tudi govoril ponovil Plečnikove zadnje besede **"Delo, poštenje in posvečenje"**. V poročilu o Plečnikovem pogrebu pravi, da so se spominu pokojnika poklonili mnogi Ljubljančani. Krsto z njegovimi posmrtnimi ostanki so položili na mrtvaški oder v avli ljubljanske univerze. Bila je vsa v cvetju. Častno stražo so imeli akademiki in mladi arhitekti.

Pogreb je bi ob treh popoldne z Žal. Med številnimi venci je bil zlasti lep venec ljubljanske občine. Venec je poklonil tudi Izvršni svet LRS. Ko so krsto položili na katafalk, je akad. pevski zbor zapel žalostinko, zatem pa je povzel besedo predsednik Slov. akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar. Poudarjal je, da Plečnikovo obvladanje snovi in prostora lahko primerjamo samo z zavzetostje velikih mojstrov italijanske renesanse. Plečnik nikdar ni bil novator, a vendar je bil vselej nov in izviren. Znal je črpati iz klasike ,a vendar je vse to prevzemal s srcem, ki je bilo sodobno. Njegov duh je bil čisto jasen in veder in taka so tudi njegova velika dela, ki jih je ustvaril s silno ustvarjalno delavnostjo in iz katerih bodo črpale duha še mnoge generacije". V imenu univerze je govoril rektor dr. Božidar Lavrič, v imenu Plečnikovih učencev predstojnik oddelka za arhitekturo na Terniški fakulteti arh. Janez Valentinčič, v imenu Zveze društev arhitektov Jugoslavije in Društva arhitektov Slovenije njegov predsednik arg. Danilo Fuerst, v imenu najmlajših Plečnikovih učencev pa arh. Vladimir Mušič. Mladi slovenski arhitekti so nato dvignili krsto in jo ponesli do groba na Žalah pri Sv. Križu, kjer si je "veliki ustvarjalec spomenikov izbral svoj grob pod samotnim grobom".

S tem je bil pogreb za Slov. poročevalca končan. Niti z besedico ni omenjeno, da je bil pok. Plečnik globoke veren mož in da je zato tudi pod komunisti hotel imeti cerkveni pogreb in ga je tudi imel in je sam škof blagoslovil njegov grob in izmolil molitve za pokoj njegove duše.

Vse to pa je Slov. Poročevalec z ostalimi listi pod sed. komunistično diktaturo enostavno zamolčal in o pogrebu objavil neobjektivno poročilo.

Skupna komisija zveznega izvršnega sveta in zvezne skupščine je izdelala načrt zakona o organizaciji znanstvenega dela. Zak. osnutek predvideva ustanovitev zveznega sveta za znanstveno delo, čigar glavna naloga naj bi bila vzpodbujati, podpirati in vsklajevati znanstveno delo, ki je posebnega pomena in v splošno družbeno korist. Ta svet bi imel tudi poseben sklad za znanstveno delo. Del članov bi volila zvezna skupščina iz vrst uglednih znanstvenikov in drugih javnih delavcev, druge pa bi predlagale znanstvene akademije. V posameznih republikah bi po potrebi ustanavljali republiške svete za znanstveno delo s podobnimi nalogami, kakor bi jih imel zvezni svet.

V velenjskem rudniku lignita so rudarji lani nakopali 1,298.000 ton lignita.

Cankarjeva založba in Slovenski knjižni zavod v Ljubljani sta z 31. decembrom 1956 prenehali poslovati kot samostojni podjetji. Od tega dne dalje poslujeta kot Cankarjeva založba v sestavu časopisno založniškega podjetja Ljudska pravica v Ljubljani. "Ljudska pravica" je, kot znano, uradno glasilo slov. komunistov. Komunisti so tako spravili obe založbi še bolj pod svoje neposredno nadzorstvo in kontrolo.

Letalska vožnja iz Ljubljane v Beograd stane po odredbi sekretarja za promet in zveze pri izvršnem svetu 3600 dinarjev, do Zagreba pa 1000 dinarjev. Za otroke do 4 let je treba plačati 10% od 4 do 12 let pa 50%.

Število nesreč pri delu zaradi pomanjkljivih varnostnih naprav je v podjetjih doma še vedno zelo veliko. Tako so n. pr. v rudniku Trbovlje v prvem polletju lanskega leta zaradi nesreč pri delu izgubili 18.788 delovnih dni, t. j. nad 31 milijonov din, v rudniku Zagorje 8788 dni ali nad 13 milijonov din, v rudniku Senovo 3498 delovnih dni, ali nad 4 milijone din, narod. dohodka. Sodijo, da je izguba narodnega dohodka v vseh podjetjih v omenjenem časovnem razdobju zaradi nesreč pri delu presegala 81 milijonov din. V tem znesku pa niso še upoštevani zneski za boleznine in izdatki za zdravstveno zavarovanje.

V Ljubljani so dobili prvo avtomatično svotlobno napravo za urejanje prometa. Semafor so postavili na križišču pri Delavskem domu.

Za elektrifikacijo železnic v Sloveniji je letos določen kredit 200 milijonov din. Največji del tega kredita bodo porabili za nadaljevanje elekrifikacije proge Postojna-Ljubljana, ostanek pa za elektrifikacijo proge od Jesenic do avstrijske meje. Progo od Postojne do Ljubljane bodo letos elekrificirali na odseku Logatec - Borovnica. Sodijo, da bi z elektrikacijo proge do Ljubljane in dalje do Jesenic letno prihranili nad 90.000 ton premoga.

Med novogradnjami v Ljubljani ima po sklepu Sveta za zdravstvo LRS prednost zgraditev poslopja za virusni laboratorij. Sredstva za zgraditev laboratorija so zagotovljena.

Umrli so. V Ljubljani: Matilda Aleš Marija Sattler, Ljudmila Jeglič, roj. Pirih, ban. uradnica v p., Franc Bevc, upok., Kati Gruber, roj. Ivanuša, žena upok., Timotej Žižek, franč. brat, brat, Franc Mihelj, Milan Fugina, frizerski mojster, Jelena Andrič, Ivan Rožman, poštni tajnik v p., Ivan Struna, žel. uradnik v p. in Minka Gorišek, vdova Butia, roj. Zupanc v Teharjih, Ferdo Pfeifer, upok. v Celju, Jože Bučar v Sostrem, Metod Kalan, učitelj na nižji gimnaziji v Šmartnem pod Šmarno goro, Ivana Kovač, roj. Popit, upok. Tob. tovarne na Viču, Alojz Hrovat v Kopru, Ivan Petrič, pos. v Borovnici, Marjeta Bogataj, roj. Podobnik v Žireh, Anton Mlakar, žel. upok. v Šentjurju pri Celju, Rozika Marič, bolničarka v Slov. Bistrici, Matilda Merčnik v Orehovskem vrhu, Julij Nahtigal, žel. uradnik v p. v Dravljah in Elizabeta Glinšek v Ptuju.

MOŠA PIJADE UMRL

Na povratku iz Londonu, kamor je vodil delegacijo Titovih komunističnih poslancev, je pri FLRJ veleposlaniku v Parizu Alešu Baeblerju umrl predsednik jug. parlamenta, teoretik jug. KP in poklicni revolucionar Moša Pijade, čigar ozko sodelovanje v najbližji Titovi okolici mu je v svetu dalo ugled razgledanega, spretnega in brezkompromisnega komunista.

V Londonu pa, kjer se je sestal s predstavniki svetovnega tiska, je Moša Pijade tik pred svojim zemeljskim koncem sam podrl "svetli lik", ki mu ga je ustvaril levičarski in levičarsko usmerjeni tisk. Ko so ga namreč časnikarji vprašali, zakaj se on kot nekdanji časnikar in pripornik ni zavzel za zaprtega Djilasa, je Moša odgovoril: "Za Djilasa ne morem ničesar storiti. S stališča jug. socializma ga je bilo treba obsoditi. In če bi vi med vami našli tako nevarnega moža, kakor je on, potem bi ga vi tudi zaprli."

Ob teh besedah so vsi navzoči časnikarji kot en sam mož zakričali "Ne!" Ne!" Nastalo je takšno razburjenje, kot ga v vsej zdodovini združenja časnikarjev v Londonu ne poznajo.

In ko je Moša dejal, da "v naših zaporih ni nikogar, kateremu ne bi šlo dobro," so njegove besede splahnele v vsesplošnem smehu.

Slovenci v Buenos Airesu

PRIREDE

POČASTITEV

SVOJEMU ŠKOFU PREVZVIŠENEMU GOSPODU

Dr. Gregoriju Rožmanu

V NEDELJO 14. APRILA 1957 POPOLDNE.

Slovenci v Argentini

BUENOS AIRES

Družabni sestanek

članov Slov. kat. akad. starešinstva je bil v soboto dne 16. t. m. na vrtu Slovenskega semenišča v Adrogueju. Udeležil se ga je tudi škof g. dr. Rožman, katerega je toplo pozdravil v govoru podpredsednik Slov. kat. akad. starešinstva g. dr. Leopold Eiletz. Prevzvišeni se je za pozdrave iskreno zahvalil. Družabni večer je potekal v prijetnem prijateljskem razpoloženju.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V družini g. **Pavleta Novaka** in njegove žene ge **Marije, roj.** Glavan v Lomas del Mirador se je 15. marca 1957 rodil sinček. Srečni družini naše čestitke!

V Buenos Aires je dopotovala iz Ljubljane gdč. Nuša Kristan. Potovala je z ladjo Bretagne ter je dospela v buenosaireško pristanišče dne 5. marca t. l. Želimo ji v novi deželi mnogo sreče in zadovoljstva.

† **Ivan Koman.** Iz Radovljice je prišlo žalostno sporočilo, da je umrl g. Ivan Koman, uradnik katastrske uprave v p. Rajni Ivan Koman zapušča v Argentini sina Borisa Komana, kaplana v Mar del Plata, kateremu ob hudem življenskem udarcu izrekamo iskreno sožalje.

ADROGUE

Kapela Marije Pomagaj v slovenskem semenišču je dobila nov križev pot. Napravil ga je akad. slikar in kipar g. France Gorše iz Clevelanda v USA. Novi križev je blagoslovil v nedeljo dne 17. t. m. škof. g. dr. Gregorij Rožman, prav tako pa tudi križ za glavni oltar, delo akad. kiparja Franceta Ahčina.

Vsak teden ena

CVETE DEKLETU ROŽMARIN...

Cvete dekletu rožmarin,
oj rožmarin zelen,
ne našel bi v deželah treh
fant goršega noben.
Oj cveti, cveti rožmarin
in dehti skozi vas.

Pod okno pride fantič zal:
Zdaj moram v boj krvav,
daj rožmarina lepega
še šopek mi v pozdrav,
ko puške bodo pokale,
na te mi bo spomin.

In dekle v oknu skloni se,
vršič utrga mlad,
pa solzna vsa ga fantiču
pripne za gumbič zlat.
"Na, rožmarinček, fantič moj,
ker ljubim te srčno."

Pa slanca mrzla pala je
na širno, širno plan
in zjutraj bil je rožmarin
na oknu ves požgan.
Oj jokaj, jokaj, dekle ti!
Oj zbogom, rožmarin.

Ko bil je rožmarin požgan,
zadele krogle tri
v srce so fanta in vršič
mu pal je v črno kri.
Oj sijaj, zlato sonce ti,
na mrtvi rožmarin!

BITI NA SVOJI ZEMLJI SVOJ GOSPOD je razumljiva želja mnogih ljudi; tudi Slovencev. Zato ni čuda, da je večina že od prihoda v Argentino naprej s takim veseljem kupovala lote in si gradila hiše.

Vprašanje pa je, ali je pametno, da bi se prvemu lotu pridružil še drugi. Ko si boš na primer kupoval boljše pohištvo ali pa ko boš klical zdravnika, če te zgrabi bolezen, ali boš tedaj z lotom plačeval? Pri vsem svojem premoženju boš moral prositi denarja drugje; z denarjem je pa tako, da ga najtežje dobiš, kadar ga najbolj potrebuješ.

Skrbi torej sedaj za svojo plačilno sposobnost. Naloži vsaj del svojega premoženja tako, da Ti bo vedno na razpolago in da z njim obenem še lepo zaslužiš! Vprašaj pri PROMET-u SRL, Cap. m$n. 100.000.— (edina družabnika brata Krištof) 25 de Mayo 533-III., Bs. Aires, T. E. 31-6435.

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER (28)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

"Bele obleke nisem nosila. Visela je v omari gospodične Latapie."

Cesarski državni tožilec je odrinil stol in vstal.

Pazi se, Bernardka. Vidiš, da sodišče vse ve. Sodišče pozna darove, ki so jih ljudje nanosili tebi in staršem. Če bo sodišče prišlo do misli, da je tvoja Gospa prefinjena špekulacija, potem si izgubljena... Jaz pa ti ponujam roko in te želim rešiti. Ubraniti te hočem celo pred zaslišanjem pri gospodu Jacometu, ki pomeni prvi korak v ječo. Nič težkega ni, kar zahtevam od tebe. Prav nič mi ni treba prisegati in preklicevati. Obljubi mi samo, da boš poslušna, zakaj jaz sem sodišče, ki ti grozi..."

"Če bi bilo mogoče, bi vas rada poslušala," reče Bernardka trdno.

"Sezi mi torej v roko, da ne boš šla več k votlini."

Bernardka umakne roko kakor pred ognjem.

"Tega vam ne morem obljubiti, gospod. Moram izpolniti Gospejino željo."

Spodnja ustnica Vitala Dutoura moli daleč naprej. "Odrivaš torej roko, ki ti hoče pomagati? Premisli! Svarim te poslednjič!"

Bernardka rahlo skloni glavo. V obraz je lahno pordela.

"Še dvanajst dni moram hoditi k votlini," šepetne.

V lastno začudenje državni tožilec zapazi, da se le s težavo premaguje.

"Končala sva. Ne potrebujem te več," reče s povzdignjenim glasom. "Drviš v svojo pogubo..."

Ko je ostal sam, se je pričel Vital Dutour sramovati samega sebe. V sodnijski dvorani se je bil navadil poceni zmag. Tam je imel po navadi opraviti z uničenimi, zlomljenimi eksistencami, ki so moledovale za usmiljenje. "Ponujam vam roko, da vas rešim" — to je bila navadna fraza državnega tožilca, ki ni nikoli odpovedala. Po navadi se je obtoženec pričel prilizujoče jokati. Dekle ni potočilo niti ene solze. Kljub stokrat preizkušenim zdravilom, ki so bila grožnja in pomoč, je dekle ostalo trdna. In še huje: namesto, da bi on omajal deklino, je deklina omajala njega.

Posledica tega zasliševanja je omleden moralični priokus, ki zadeva njegovo lastno življenje. Dutour čuti, da ga je občutek oportunizma, ki se je zasidral v tem prestradanem bitju, krepko oplazil. Kaj je tako imenovana kariera drugega kot stalna špekulacija s slučajno vladajočo smerjo? Čudovito, da dekle brani nekaj, kar je samo domislek možgan. In v tej možganski blodnji je sigurnejša kakor jaz. Kaj jaz branim, me ne briga. Danes se to imenuje Napoleon, včeraj Luiz Filip, jutri mogoče Bourbon ali kakšen intrigantski advokat. Država, haha, država... Dutour splašeno stoji pred zrcalom. Iz njega se pači postarana spaka, pristuden papirnat obraz z nabreklim nosom, ki se je svetil zavoljo nahoda. Tedaj je cesarski državni tožilec v resnici pokazal jezik svoji sliki v ogledalu. Nato se je pričel tolažiti: Jacomet bo stvar že uredil, bolj surov dečko je kakor jaz.

S to tolažbo v srcu je pogoltnil zdravila in legel.

Bernardka je odšla po tem prvem uspelem spopadu z državnim javnim tožilcem v cerkev. Skrita v teman kotiček se je počutila varnejšo kakor doma. Na vso moč se je bala Jacometa, ki je nekoč igral vlogo neizprosnega očetovega zasledovalca. Toda komisar ve, kje se deklica nahaja. Osebno se je zavzel, da jo bo opazoval. Ko se je po večernicah Bernardka skozi gosto množico molilcev prerinila do izhoda cerkve, je Jacomet zelo prijazno stopil do nje in jo očetovsko potrkal po rami:

Prositi te morem, dragi otrok, da greš nekoliko z menoj. Ne bo za dolgo."

To ni aretacija, temveč prav vljudno povabilo. Kljub temu takoj vse navali na dvojico. Bernardka je videti prav ravnodušna. Teti Luciji, ki stoji poleg nje, naroči, naj obvesti starše. Množica pa se takoj postavi proti komisarju. Padati prično sramotilne besede: "Proti otrokom ste močni, stradati pa jih pustite." Glasovi sikajo: "Previdna hodi, Bernardka. Pazi na jezik! Zdi se mi, da te hočejo zapreti..."

Pisarna in stanovanje policijskega komisarja ležita v pritličju hiše družine Cénac, ki pripada prav tako kakor družine Lafite, Millet, Lacrampe, Baup k lourškemu patriciatu. V prvem nadstropju hiše, ki leži na place Marcadale, stanuje davčni upravnik J. B. Estrade, ki živi v skupnem gospodinjstvu s svojo sestro, že starejšo gospodično. Estrade je zaprosil svojega soseda Jacometa, da sme prisostvovati Bernardkinemu zaslišanju. Dozousova poročila in klepetičenje sestre, ki se je udeležila zadnje procesije k votlini, sta vzbudila v njem mešane občutke, čeprav je vso zadevo odklanjal. Kot državni ekonom in prijatelj dobre literature ni imel prav nobene ljubezni za okultne posebnosti. Ko je Jacomet s svojo žrtvijo stopil v komisariat, je Estrade že sedel v velikem, s črnim platnom prevlečenem naslonjaču, ki je bil okrašen z belimi gumbi. Komisariat je prostor z enim oknom, z naslonjačem, s pisalno mizo, z dvema omarama za akte, s košaro za papir in s pljuvalnikom. Ker sta samo dva stola, Bernardka ne more sesti. Ko je Jacomet priostril svoj svinčnik in si pripravil papir, je začel po vzorcu:

"Torej, kako se pišeš?"

"Saj vendar veste, kako se pišem".

Bernardka se koj prestraši nad lastnim odgovorom, kajti pozna že učinek takih trditev. Zavoljo tega brž pristavi.

"Pišem se Soubirous Bernardka..."

Policijski komisar odloži svinčnik in pojasni z očetovskim glasom:

"Draga Bernardka, tebi se najbrž ne dozdeva, za kaj gre tukaj. Poglej, s tem svinčnikom bom napisal na papir vse tvoje izpovedi. To bo, kar imenujemo protokol. Ta protokol bo del kartoteke, ki naj nosi ime: Bernardka Soubirous. Biti v kartoteki, ma pauvre petite, ni prijetna stvar. Spodobni ljudje in predvsem mlada dekleta nimajo kartoteke pri policiji. Toda poslušaj dalje! Tvoje izpovedi pošljem še nocoj ekselencigospodu prefektu v Tarbes. To je baron Massy, mogočen in zelo strog gospod, s katerim ni dobro imeti opravka... Upam, da zdaj razumeš, za kaj gre. No, torej, koliko si stara?"

"Štirinajst let, gospod..."

Jacomet se ustavi sredi pisanja.

"Kaj ne poveš! Mislim, da pretiravaš..."

"Oh ne, ravno zdaj grem v petnajsto leto..."

"In še nisi končala šole," vzdihne policijski komisar. "Starši imajo težave s teboj. Gledala bi raje, da bi bila kmalu v pomoč. Kaj delaš doma?"

"Oh, nič posebnega. Pomivam posodo, lupim krompir in večkrat moram paziti na mlajša brata..."

Jacomet odrine stol od pisalne mize in se ves obrne h krivki:

"In sedaj, otrok, mi res izčrpno povej o vsem, kar si doživela pri Massabielli..."

Bernardka prekriža roke na trebuhu, kakor to delajo kmetice in delavske žene po vsem svetu, če pred hišnimi vrati premlevajo dnevne dogodke. Glavo je nagnila malo proti levi rami in nepremično strmela v komisarjev papir, ki se je hitro polnil. Čudno, da je zavoljo večkratnega ponavljanja njena zgodba tekla gladko, skoraj mehanično.

"Res neumna zgodba," krepko potrdi Jacomet ob koncu. "Pa poznaš to Gospo?"

Bernardka pogleda moža z velikimi očmi.

"Ne, Gospe prav nič ne poznam."

"Čudna Gospa! Tako elegantna, pa se podi po kraju, kjer Leyrisse pase svinje... Koliko je Gospa približno stara?

"Šetnajst ali sedemnajst let".

"In praviš, da je zelo lepa?"

Pri teh besedah deklica pritisne roke tesno na srce.

Športne tekme v okviru II. Slov. dne

Prva športna prireditev v okviru II. Slovenskega dne je prejšnjo nedeljo privabila lepo število gledalcev v Slov. Dom v San Justo. Štiri moštva naših društev so pričela tekmovanje v odbojki: SFZ Lanus, Mladinski Dom, Slov. Dom v San Justo in SFZ Moron.

Kmalu po tretji uri so se vsi nastopajoči postrojili na igrišču; morno so poslušali argentinsko in slovensko himno ob dvigu obeh zastav. Zatem je predsednik Slov. Doma g. L. Hren pozdravil vse nastopajoče z željo, da bi tekme še bolj vse zbližale.

Podpredsednik Društva Slovencev g. dr. J. Savelli je nato pozdravil namesto zadržanega predsednika inž. Mozetiča vse prisotne. Prosil je vse, naj potrpe, če ni vse tako, kot bi si želeli, vendar naj Slovenski dan združi vse Slovence v delu za skupnost. Letošnje športne prireditve v okviru II. Slovenskega dne naj nas združijo vse in borba med športniki vseh skupin naj bo pobuda in obenem vzgled, ki naj ju prenesemo na vse javno delovanje Slovencev v Argentini.

Po govoru g. Savellija je napovedovalec g. S. Lipušček, katerega je po potrebi nadomestoval tudi g. Rudolf Bras, napovedal spored tekem in tudi vseh bodočih nastopov v prihodnjih tednih. Nastopili so: za **Slovenski Dom** — Kosančič, Modic, Benko, Rus, Tekavec, Škraba, Meše; za **SFZ Moron** — Magister, Havelka, Knap, Prijatelj, Mežnar, Malovrh, Muser, Skvarča; za **Mladinski Dom** — Filipič, Avguštin, Fajfar, Mehle, Gnjezda J. in I., Uštar; za **SFZ Lanus** — Črnak J. in L. Mehle, Šmalc, Gerkman Fr. in J., Nabergoj, Stanič.

Tekmovanje je po točkovnem sistemu; odigranih je bilo 5 tekem, zadnja, ki bo tudi odločila prvo mesto, bo prav na II. Slovenski dan na Pristavi v Moronu. Precej napora je stalo tekmovanje, kajti dve moštvi sta odigrali celo po tri tekme, ostali pa po dve, in to v enem samem popoldnevu! Ni čuda, če je bilo opaziti proti koncu znake utrujenosti; vendar so gledalci z zanimanjem sledili igram. Zadnja tekma bo določila zmagovalca med SFZ Moron in med Slov. domom.

Najbolj uigrano moštvo je SFZ Moron, kjer so še vedno stebri moštva "stari Senigalci", imata pa lepe možnosti napredka Malovrh, ki se more razviti v odličnega "tolkača" in Mežnar-Slov. Dom ima dobre moči, manjka pa jim še vigranosti in več skupne igre. Sicer pa more "milimeterski Rus s svojo izkušenostjo pripomoči k odpravi nedostatkov.

Tako Mladinskemu Domu kot SFZ Lanus manjka prevsem skupne igre. Obe moštvi imata nekaj dobrih moči, ker pa je odbojka lepa in privlačna za gledalca, če si igralci podajajo, pripravljajo ali za iskanje "lukenj" ali za "tolčene", je nujno odpraviti te napake in tega naj se igralci vedno zavedajo. Čimprej čez mrežo, pa dejansko ni odbojka. In še nekaj: Čeprav gre slabo, se ne sme še namenoma igrati slabše, "da bo čimprej konec". Prev tako se ne sme zaradi sodnikove pogreške, ki morda niti ni pogreška, poslati žogo v mrežo. Lanuško moštvo je pokazalo — sicer samo v enem setu — z domačini, da bi z nekoliko več pažnje moglo doseči boljše rezultate. Bilo je 14:3 za Slov. Dom, pa so zabili nato 10 golov in izgubili s 15:13.

Rezultati tekem:

SFZ Moron — SFZ Lanus 15, 15:1
SFZ Moron — Mladin. Dom 15:12, 15:3
Slov. Dom — SFZ Lanus 15:13, 15:2
Mlad. Dom — SFZ Lanus 15:8, 15:2
Slov. Dom — Mlad. Dom 15:10, 15:4

Prav dobro so sodili gg. B. Križ, I. Skele in I. Knap. Za nameček pa so se izven programa pomerili še v prijateljski tekmi trojki SFZ Moron in Slov. Doma.

	I	Z	P	T
SFZ Moron				
Slov. Dom	2	2	—	4
Mlad. Dom	3	1	2	2
SFZ Lanus	3	0	3	0

Na splošno je rezultat tekem lep. Že to, da so štiri moštva nastopila, kaže, da se slovenska mladina zanima za šport, ga goji na svojih igriščih in se s tem tudi ohranja slovenski skupnosti. Po dnevnem delu je težko utrgati si nekaj uric počitka in se pripravljati na tekme, zato je razveseljivo, da naša mladina kljub vsem težavam in daljavam noče pozabiti slovenskih tradicij. Gledalci in navijači pa so tudi potrebni za to ohranjanje, zato naj prihite še v večjem številu bodriti igralce na ostale športne prireditve v okviru II. Slovenskega dneva v prihodnjih tednih. Saj nikomur ne bo žal, videli bodo našo mladino v prijateljski borbi za zmago, pa še prilika se najde za kramljanje med znanci.

Bs.

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante
Escribano Público
Uruguay 387
T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

S. F. Z. **S. D. O.**
PRIPRAVLJATA
MATERINSKO PROSLAVO
S SODELOVANJEM PEVSKEGA ZBORA "GALLUS"
ZA NEDELJO 7. APRILA OB 6. URI POPOLDNE, KI BO V CERKVENI DVORANI V CIUDADELI
Vsi iskreno vabljeni!

"Oh, lepša je kakor vse druge na svetu!"

"Povej Bernardka, gotovo se spomniš gospodične de Lafite, ki se je pred nekaj tedni poročila. Ali je Gospa lepša od nje?"

"To ni nobena primera, gospod," se smeje Bernardka razigrano zavoljo teh besedi.

"Toda tvoja Gospa, draga mala, stoji vendar nepremično na svojem prostoru kakor kip v cerkvi."

"To ni res," zraste Bernardka. "Gospa je popolnoma naravna, premika se, prihaja bliže, govori z menoj, pozdravlja vse ljudi in se celo smeje. Oh, da, celo smejati se zna."

Jacomet riše peterokrako zvezdo na protokol. Ne da ti dvignil oči od svoje umetnice, spremeni za spoznanje glas:

"Nekateri ljudje pripovedujejo, da ti je Gospa zaupala neke skrite stvari?"...

Bernardka dolgo molči. Nato reče prav tiho:

"Da, povedala mi je nekaj, kar se tiče samo mene in kar ne smem povedati dalje..."

"Tudi meni ne, niti gospodu državnemu tožilcu?"

"Tudi vam ne, niti gospodu državnemu tožilcu."

"Toda, če bi to od tebe terjala sestra Vauzaus ali abbe Pomian?"

"Tudi potlej ne smem povedali."

"In če bi ti to ukazal sam sveti oče v Rimu?"

"Tudi tedaj ne. Toda sveti oče v Rimu mi tega ne bo ukazal..."

Policijski komisar se je nasmehnil proti Estradu, ki je mirno sedel na svojem prostoru, držal cilinder med koleni in palico v roki.

"Svojeglava stvar, tole, kaj?... Še eno, ma petite! Kaj k celi stvari pravijo tvoji starši? Verjamejo?"

Bernardka dolgo odlaša z odgovorom, delj kot pri vseh drugih odgovorih.

"Mislim, da starši ne verjamejo," reče nazadnje obotavljajoče.

"No, vidiš", se smeje Jacomet še vedno očetovsko. "In jaz naj verjamem, kar niti tvoji starši ne verjamejo? Če bi bila tvoja Gospa res prava, bi jo morali videti tudi drugi. Tako lahko marsikdo pride sem in prične pripovedovati na primer, da vidi vsak dan, če je temno, v svoji sobi dimnikarja, ki mu šepeta različne napovedi, ki jih pa ne sme razodeti dalje. Na neumne ljudi bi to napravilo isti učinek... Ali nimam prav? Reci, Bernardka..."

Bernardka trmasto molči k policajevi modrosti. Ta sedaj sklene, da s pomočjo preizkušenih načinov, s katerimi je lovil mlade potepuhe, preide v napad.

"Pazi sedaj, Bernardka," posvari Jacomet deklico.

"Prebral ti bom izpovedi, da potrdiš njih pravilnost. Potlej protokol takoj odpošljem gospodu prefektu. Si pripravljena?"

Bernardka stopi bliže k pisalni mizi, da ji ne uide nobena beseda. Komisar prične z enakomernim uradnim glasom brati svoje zapiske. Pride do popisa Gospe.

"Bernardka Soubirous pravi, da je imela Gospa modro tančico in bel pas..."

"Belo tančico in moder pas," reče dekle takoj vmes.

SLOVENCI PO SVETU

USA

Clevelandska podružnica Lige Slov. kat. Amerikancev je imela 27. januarja veliko dobrodelno prireditev. Bila je v dvorani Slovenskega narodnega doma. Udeležil se je je tudi predsednik NO za Slovenijo g. dr. Miha Krek.

Spored je začel Slov. ameriški oktet z domovinskimi pesmimi, katere je razlagal g. Franček Kolarič. Predsednik Ligine podružnice g. Matt Intihar je zatem podal besedo g. dr. Kreku, ki je poročal o svojem nedavnem potovanju v Evropo na kongres krščansko-demokratskih strank. Za zanimiva poldrugourna izvajanja so ga vsi nagradili z odobravanjem.

Po dr. Krekovem govoru je Slov. ameriški oktet znova zapel nekaj slovenskih narodnih pesmi in je svoj program zaključil z znano Flosarsko. G. Kuret je nato razložil občinstvu zgodbo o slovenskem velikanu Martinu Krpanu ter vsem predstavil ameriškega velikana Gilberta A. Reicherta, ki je zaradi dodobrodelnega značaja prireditve nastopil zastonj. Velikan je vzbujal splošno pozornost, saj so mu povprečni ljudje segali komaj do prsi.

Po odmoru so igralci Slovenskega odra odigrali enodejanko "Izposojena rodbina". Igra sama nima posebne literarne vrednosti, vendar so se pa ljudje zaradi šaljivih prizorov pošteno nasmejali. Ob tej priložnosti so v dvorani delili tudi listič "Slovenska pisarna", v katerem je bila sporočena selitev te pisarne v Baragov dom na 6304 St. Clair Ave, med tem, ko je njene dosedanje prostore prevzela trgovina s knjigami in nabožnimi predmeti "Familia", ki jo vodi kot lastnica ga Tinka Brodnikova.

V Milwaukee-ju so 20. januarja postavili na oder znano veseloigro "Glavni dobitek". Pred igro je nastopil tudi moški zbor pod vodstvom organista Ernesta Majkeniča, po igri je pa bila predpustna veselica.

ANGLIJA

Kronist je o življenju slovenskih rojakov v preteklem letu zapisal naslednje podatke! Smrtni primeri so bile trije. Na Škotskem je umrl Jože Ferlež, v Enfieldu blizu Londona M. Mitičeva in v Rochdale Štefan Natlačen. Krstov je bilo 12, porok pa 13. Ob koncu lanskega leta so se zdravili v bolnišnicah še trije rojaki, med letom je pa pri delu dobilo poškodbe več rojakov, vendar so se vsi pozdravili.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Nova mladina, glasilo slov. srednješolcev v Argentini. Štev. 11. Vsebina: Nismo brez vzora !Nismo brez zavetnika! Svetovni študentovski festival v Moskvi; Luč z gora (Nadaljevanje); Projekcije; Termometer slovenstva?; Voda, fantje, voda; Ob Atlantiku (Marjeta Debeljak); Pišejo nam; Odgovori. V tej številki je objavljeno tudi naslednje sporočilo: Po daljšem razmišljanju sta se mesečnika **Nova Mladina in Fantovska** vez odločila, da se bosta združila v nov mladinski list z novim imenom, ki bo izšel, če Bog da, meseca aprila. Revija bo spremljala življenje naših fantov in deklet in delovanje mladinskih organizacij. V njej bodo poleg splošnega, skupnega branja tudi "katolički" za vsako teh organizacij, torej tudi za Zvezo slovenskih srednješolcev in Dijaški odsek SDO. Uredniki dijaških strani (dijaki in dijakinje same) bodo poskrbeli, da bo v bodoče ta list prevzel poslanstvo, ki ga je skozi eno leto vršila **Nova Mladina.**

Katoliški misijoni. Marec 1957. Vsebina: Postni čas (**Dr. Ignacij Lenček**); Molitev pod križem (**N. N.**); Moč sv. rožnega venca (**Marija Ks. Pirc**); Rim, Atene, Nairobi in nazaj (**Maksimilijan Jezernik**); Misijoni v letu 1956 (po uradnih poročilih agencije FIDES -- nj); Jesen (**Vladimir Kos**); Imperializem in misijoni (**Ruda Jurčec**); Agitator (**Vladimir Kos**); Z misijonarji v Belgijskem Kongu (**Karel Kerševan**); Večer na Kongu (**Vladimir Kos**); Na delo za misijonske poklice (**L.L.CM**); Naš Baraga - Baragova zadeva (**Karel Wolbang**); O narodih in ljudstvih v misijonskih deželah — Indonezija (**M. M.**); Kdo bo plačal (**Herman Haeck - N. Jeločnik**); Po misijonskem svetu; Zdaj sem na Rjavem Oceanu (**Vladimir Kos**); Iz pisem slov. misijonarjev.

Dne 24. marca t. l. se bo vršila v korist "Slovenskega dneva" meddruštvena tekma med Slovenskim kegljaškim klubom Moron in kegljači "Naš Dom" iz San Justa. Pričetek tekme ob 15. uri na Pristavi.

RAZSTAVA AKAD. SLIKARJA KRAMOLCA V KANADI

(Nadaljevanje z 2. strani)

ty" v zvezi s Kramolčevo razstavo zapisala:

"V razstavnih prostorih "Pictures Loan Society" je Mr. Duncan, lastnik razstavnega prostora, odstranjal iz dvorane dela MacNamare, ki je tu razstavljal pretekli teden. Večina del predstavlja scenerijo eksotičnih mest, učinkujoč na oko gledalca kakor oranžna svetloba severnega sija. Ta teden bo razstavljal Ted. Kramolc. Bo to njegova prva razstava oljnih del. So to dela, iščoča novo smer v duhu sodobnega post-impresionizma, konservativna in prikladna okolju living-rooma..."

List "**The Globe and Mail**" je pa v soboto z dne 23. februarja 1957 pod zaglavjem "Art and Artist" o Kramolčevi razstavi zapisal tele ugotovitve:

"Ted Kramolc razstavlja v Picture Loan Society. Je človek, ki utegne kanadski umetnosti veliko pomeniti zaradi svojega okusa in polnosti; toda samo nekatera njegovih olj, kakor Cinije in Jabolka, Kitajske svetilke ali Gorska pot, izkazujejo silnost, ki jo najdemo v njegovih odtisih. Ne potrebuje sprememb stila v svojih delih, pač pa več zaleta. Najboljša njegova dela so bogata na kompoziciji in mirni bohotnosti"

Najboljše kritike, to je odkritosrčne in vzpodbudne, pa je umetnik Božidar Kramolc slišal od kanadskih stanovskih tovarišev, ki so obiskali njegovo razstavo.

K uspehu, ki ga je s svojimi umetninami znova dosegel v Kanadi, g. Božidarju Kramolcu, ki je bralcem Zbornika-Koledarja Svobodne Slovenije znan ne le po svojih slikarskih delih, ampak tudi po svojih leposlovnih prispevkih, iskreno čestitamo in mu želimo, da bi ga uspehi spremljali še nadalje na njegovi umetniški poti.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Na Slovenskem dnevu 28. aprila bomo slovesno proslavili 40 letnico Majniške deklaracije, ko je slovenski narod v slogi in edinosti zahteval svojo politično neodvisnost.

Občni zbor Krajevnega odbora Društva Slovencev v Lanusu, združen s prosvetnim večerom, bo v nedeljo 24. **marca** 1957 ob pol petih popoldne v dvorani Prosvetnega doma v Lanusu. Na prosvetnem večeru bosta govorila gg: **Rudolf Smersu** o nalogah Društva Slovencev v Argentini in **Ruda Jurčec** o dogodkih v svetu.

Vsi rojaki iz Lanusa in bližnje okolice vljudno vabljeni!

Krajevni odbor Društva Slovencev v Lanusu

CERKVENI OGLASNIK

Velikonočna duhovna obnova v Ramos Mejia bo združena z aprilsko sv. uro in bo 4., 5. in 6. aprila zvečer. Ob 19.30 bo govor, blagoslov in spovedovanje 4 spovednikov. Zaključek bo v nedeljo zjutraj ob 7. uri s sv. mašo, govorom in s skupnim sv. obhajilom.

OBVESTILA

Z Branka Rozmana izvirno slovensko dramo **"Roka za steno"** bo pričela SKA svojo redno sezono v l. 1957. Krstna predstava bo v **soboto 6. aprila ob osmih** zvečer v **kolegiju "Santa Rosa", Bartolomé Mitre 1655, Capital.** !

ESLOVENIA LIBRE
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelecual No. 527777

ČEVLJE V 7 DNEH
KAMORKOLI V JUGOSLAVIJO
najbolje kvalitete tovarn "BOROVO" (ex Bata) po meri in lastni izberi, po 229.— pesov za par moških ali ženskih in 192.— pesov za par otroških, vključno VSI stroški, in
BREZCARINSKE ŽIVILSKE PAKETE
v 20 dneh, šivalne stroje, dvokolesa, radioaparate ter drugo blago vsake vrste, pošlje za Vas najugodnije
UNIVERSAL IMPEX
C. CIMPERŠEK
Casilla de Correo 4359, Buenos Aires.
R. BAT pa od 1.4. dalje
Av. San Martin 2750, Florida FNGBM
tel. 740 - 0785

Športne prireditve v okviru Slovenskega dne

Po uspelem tekmovanju četverih slovenskih skupin v odbojki, zadnjo nedeljo, 17. marca 1957, je program za nedeljo 24. marca 1957 naslednji:

Ob 10 uri dopoldan v Don Bosco - Ramos Mejia, začetek nogometnih tekem med SFZ Morón, SFZ Lanús, Mladinski Dom, Don Bosco in "Domom" San Justo. Tekme so po 40 minut (vsak polčas 20 minut). Sodijo gg. Perharič Janez, Magister Albin in Berčič. Spored tekem je: Ob 10 uri začetek: prva tekma: "Dom" San Justo - SFZ Lanús; druga tekma: "Mladinski Dom" Don Bosco - SFZ Morón; tretja tekma: SFZ Lanús - SFZ Morón.

Te tri tekme se odigrajo dopoldne. Po opoldanskem odmoru, se bodo z začetkom približno ob 15 uri popoldan odigrale naslednje tekme:

Četrta tekma: "Mladinski Dom" Don Bosco - "Dom" San Justo; peta tekma: SFZ Morón - "Dom" San Justo; šesta tekma: SFZ Lanús - "Mladinski Dom" Don Bosco.

V primeru dežja se v nedeljo 24. marca 1957 namesto nogometa igra namizni tenis med istimi skupinami in tekmami po istem vrstnem redu kot zgoraj. Začetek istotako ob 10 uri dopoldan v zavodu Don Bosco — Ramos Mejia. Nogomet se v tem slučaju odigra v nedeljo 31. marca 1957. v Don Bosco — Ramos Mejia.

Slovenski šolski tečaj v San Martinu se je pričel 16. marca in se nadaljuje vsako soboto ob 10. uri v prostorih KA (poleg farne cerkve). Vabimo slovenske stare in nove naseljence, da pošljejo svoje otroke v ta tečaj.

Dr. Ahčinova Sociologija (trije zvezki je zopet na razpolago v Dušnopastirski pisarni na R. Falcon 4158, Buenos Aires.

Vsem znancem sporočam žalostno novico, da je 26. februarja t. l. v Radovljici v Gospodu zaspal naš ata

Ivan Koman,
uradnik kat. upr. v p.

Boris
Mar del Plata - Radovljica sin v imenu družine

Prodamo: **Fiambreria** al. Hurlingham resid. Briljantana priložnost.
Žensko mod. trg. Olivos, z delavnico. Potreb. malo kap.
Restavracijo, pivotoč in bar, 4 sobno stan. Event. družabnika
Despensa-Bar s stanov., mes. pr. 30.000, najem $ 300.—
Stavbišče 240 m² v Llavallol. 4,500 in mes. obroki
Avto-delavnica v Floridi, 200 m², stroji, orodje. Sigurna eksistenca.
Posojila na vknjižbe, stroje in trgovske menice
Janko Žirovnik
Realitetna pisarna, Capital — Matr. Prof. 1321
Uruguay 955 - 1r p., T. 41-2217, 44-2967 — Dorrego 2645 - 1r p., T. 71-1223

"EUROPAK"
CANGALLO 439, oficina 119, I nadstropje
T. E. 30 - 5224 **Buenos Aires**
pošilja v domovino iz svojega skladišča v Trstu vsakovrstne pakete z živili, šivalne stroje, dvokolesa, radijske aparate, škropilnice za vinograd in podobno.
Pošiljamo pakete, ki so po najnovejših predpisih oproščeni carine. Pošiljamo tudi vse vrste zdravil z letalsko pošto in pakete iz Argentine z živili in blagom, ki jih stranke same prinesejo. **Paketi prispejo iz Trsta v roke prejemnika v okoli 25 dneh in so v celoti zavarovani.**
Prodaja ladijskih in letalskih voznih kart za vse ladijske ter letalske družbe po uradnih cenah.
Uradne ure od 9.30 do 19. ob sobotah od 9. do 12.30
Naročila in denarna nakazila pošiljate na:
EUROPAK - CANGALLO 439, of. 119, 1-er. piso - Buenos Aires